

سائنس کا پیمانہ

وفاقی حکومت ڈاننگ و وزارت و نصابی بہرہ گمک گوں

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

سادہ این تہذیب

میر مٹھا خان مری

کلیں حق یہ بلوچی اکیڈمی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	چھاپ کنوچ -
قلات پرنٹنگ پریس - کوئٹہ	چھاپ جاہ -
۱۹۸۰ء	سری وار -
یک ہزار	یکو
	ہا
محمد عارف	کتابت

سادہ این زند

مروشی ء مہراں سال پیشتر اول سراں کہ انسان پیدا بیٹہ تہ آہنی آرام و
سکہ پارا شہ بن ء پوج نیست ، میں رخ نہ بند نہ جتر نہ پوج میں نفن نہ دھرو، ادلی
دخان انسان ء لوش ء بدل ء کوبانی غار لدو ڈغارانی کھڈ و کھوڑانی لاف و گمزان
کھٹ - جبر و پچھانی ہندا ، ہر سکان پتان گوں وئی جان ڈکھٹ او نفن و خوراک ء ہندا
دڑک ء بلانی سرا، وئی لاف سیر کھٹ - مذان مذان انسان پیشرفت کھاناں شتہ
آہلانی وئی گزان پاراسنگ درا او آسن ء ترا کھار گرخ بگینتر کھتہ - بگ و بوجان
گوں وئی نذغا پہ جھگی جوڑ کھتہ ، آسن ء ترا ، چاقو چھری ڈولیں ہتھیار ٹاہنیتفت۔
کشار ء پہ ننگار او پھال جوڑ کھتفت او بے وئی زند ء گہتر کھنفا پہ کارمز
کھتفت - سری روشاں دنیائ لاف مردم وے کم ء متنت او آہلانی زند ء
گرد وے تمام کم او سادہ ء ثنت لیکن ہرچی کہ وخت گزاران شتہ
بنی آدم ء لوٹو و گزر زیات بیاناں شتفت او پٹ و پول وے تیز تر بیاناں
مشہدہ .

پہنچتی دختاں سری سری کہول جوڑ بیٹھ ہوا گم کہول ۽ مڑواں پھر ڈیٹا
 کہول ۽ گزران پہ گمار کھشت۔ لیکن دینترا آبادی دھاناں شہہ تہ بازی
 کہول جوڑ بیٹھنت، ایک کہول ۽ دہی خانمان گول نورد ہنادر دانت گیش
 ضرورت ۽ اواریں زیند ۽ ہنادر کیشہ، پے ڈولا یک دہی ۽ گول دت
 د مکک او دانت د گپت ۽ سوب خانمان ۽ ڈاٹن آن شہہ، قوم پھر بیٹھنت
 ہرچی کہ انسانی آبادی دھاناں شہہ او اریں زیند پیشرفت کھاناں شہہ
 انسانی ضرورت او گزر وے زیات بیانان شہنت۔ ہذا مہائیں قوم نمن آنی لہنٹا
 گول، ہذا مہائیں یولی او یک ایکیں زوان شہنت۔ یک دہی ۽ ٹوک نوار او
 مالور ۽ پلوہ بیٹھا پہ لکھ پڑھ ۽ ضرورت پیش آتک، کہیں دختاں انسان
 سنگان سرا یک و نشان یا تصویرانی ذریعہ وئی خیال یک دہی ۽ وایں رسالہ
 جہد کشت، کہیں دختاں پیرایا دینت کہ یک مڑوم کھارے ۽ وئی لوفا ڈا دانت
 روغ دخت ۽ آہیا وئی قفر لوفا اشتو دانت، دینترا کہ آہیا تفر ۽ ضرورت پکتہ تہ
 آہیا یک مڑوم ۽ سنگ ۽ سرا کھڑے یک کشتو وئی لوفا دیم دانت، آہی وئی
 ۽ سنگ دیشو۔ لوفا تفر کشتو آہیا دانت، سنگ ۽ آروخے جہران بیٹھ کہ
 شاید ہنے زال و مڑو جادو گرانت، انسان ہمیرنگیں جہد و کوششان سرا آخر

کہہ دے پڑھو، پورا حرف جوڑ بیٹھت او ہمیر لگا انسانی زندگی کاروان دے روناں شہ
آخر کاغذ او چھاپ ۽ مشیناں ٹہنا گوں۔ ہر ہندا وانغ و زانغ او علم و دانست
۽ چراغ روزنا پینہ غنت نوزدی صدی ۽ علمی و سائنسی دیمروی انسانی دود پیرغ
ہمکر دیا بھرتہ کہ انسان وئی ہے سائنسی دیمروی سرا دت دے حیران ات۔
نزد و نیاز ۽ پچھلگی او گردان ۽ ہندا، گیت گیت، سی سی منزل ۽
محل و ہاڑی جوڑ پینہ غنت آئیغ دروغ ۽ پارا مازن، یٹرو او ہشتر ۽ بدل ۽ موٹر،
ریل۔ آبی چھار او بالی چھار تیار پینہ غنت دروغ چھرفا پہ قسم قسین دعوہ تمام
او بیروہ درکش غنت، جان کفغ ۽ پو وڈ وڈیں گراں بہا او زیونا حیر و
ہاسی جوڑ پینہ غنت۔ سائنسی دیمروی سوپ ۽ کارخانہ او کارخانہ تیار بیٹھت، کھو

و دریا آبی سر بند بستو دتار آباد کتے بیٹھت،

سائنسی دیمروی ۽ انگریک پیغے ۽ انسان ۽ پو بازیں کھو و آرام پیدا
کشتنت تہ وہی یینا بازیں مشکل او ویل دے پیدا کشتنت، کارخانہ داری او زمینداری
۽ استان ۽ را بازیں تہوانی لان ۽ ہر کھتہ چھو کہ کارخانہ دار و مزدور زمیندار
و رابک او پیشانی یک وہی ۽ گوں ہر و تہ ۽ سرا اڑاند و جھرو،
سائنسی دیمروی ۽ پھرو میا مال ویل و جنباں پیدائش غنت بلکہ دنیان ۽

امن امان دے خوف و حتراف ء پھرینتہ ، مستریں او دیم شتقین قومان
 توپ و تفکاک ژا سوا ، ایچی او دومی خطرناگیں ہتھیاران ابار نزارتغنت او گوزوریں
 ملک دقومان دا ، وٹی غلام او زبردست جوڑ کھنغے جہد شروع کھشہ او کتریں او
 گوزوریں قومانی لٹ و پھل شروع بیشہ ، کتریں قومانی لٹ و پھل ء سوا مستریں قومانی
 یک مڑھی ء گون ناماہی او ایچی جگک ء حتر روشیں پ روش نیات ہیاں روفا
 انت ، او سرجمین گیندی ء تباہی ء تھریس روش پ روش گیشتر ہیاں روفا انت ،
 یورپ سائنسی دیروسی او آہنی نتیجہ ء مس عالمی جنگ ء دیشو علامہ اقبال
 ء گوشتہ کر ۔

تمہاری تہذیب اپنے خنجر سے آپ ہی خود کشتی کرے گی

چرخِ فنا تک پہ آشیانہ بیگانا ناپائیدار ہوگا،

دندو بود ہوانگر کہ پیشرفت کھناناں شتہ ، زیند ء روس مسد او مشکلیں

حالات پیدا ہیاں شتغنت ، یورپ ء دود ربیدغ ء من ہکر نیات ترقی

کھشہ کہ آہنہانی ہے پیشرفت ، پھنڈ کھتغین قومان پہ یک بیم و ڈاد جوڑ فریشہ بلکہ بے

ترقی ء آہنہانی جند ء ولاد آرام دے بھرتہ زند بود ء ترقی ء کھنغے انسان گر

ہمکر نیات بیشغنت کہ ہوانہانی پیلو کھنغا پہ گوزوریں مکانی دزگیر کھنغے جہد

بگیرا بیش، مستریں قومان، یک دہی و گون زور آزمائی و آسہ و مردی زبان
و مس مردی جہاں شیش گندی جنگ و ہر وخت بہار است انت۔

دود ریدغ و دیردی و مستریں قومان دل و من گندی و دیگر کھنڈے بہ
کس اس، جوڈ و ہوس پیدا کھتہ، ایشی و مس شک نین کہ اغر دیا شتین قوم جوڈ
و ہوس و شکار بیغتت تہ ایشی و من سائین و تہ پوج گناہ یں بے دئی
دود ریدغ و برجاہ بارغاہ، زور آختیں قوم گوزورانی تاریخ و دئی حتی زانت، پوتہ
و مس تہذیب و تمدن و ہے ترقی دیشو، یورپ و جند و زانڈغ و زانتکاراں ہمگیں
تہذیب و ترا۔ بیزاری و خیال درشاں کھتہ۔

اگر تہذیب و تمدن و ترقی و نتیجہ ہے بیٹ کہ زور آختیں قوم دئی عیش و آرام
و خاطر گوزوریں قومان آجوبی و پھلت تہ ہمگیں تہذیب و تمدن و ترا، چھ
فائدہ رسیت، یورپ و زانڈغ و زانتکاراں ترا، روسو تہذیب و تمدن و
سک مخالف ات۔ آہنیا گوشتہ کہ بنی آدم کہ پیدا بیش تہ اک آجوات پرین
آں ہر ہنداریزان گون، بستی این، تہذیب و تمدن و مخالفت و مظلواے
تہذیب کہ انسان دسترانی یا ہوشانی ڈولا زیند و گوانینی بلکہ آہنی خیال ات کہ
انسان تہذیب و تمدن و پیدا کھنڈین زلل و زنتریان ترا و تارا حواس کھنت،

او عیش و آرام و بذل و سادگی او قدرتی دین زندگی اختیار کھنت پھیکه
 اصلی او حقیقتی زندگی ہواں انت کہ انسان فطرت و گوں نریحاً تریبیٹ = ہواں مردم
 کہ نوخیز یورپی تہذیب و پیدا کھتغیب عیش و آرام و مں گرفتار انت
 ہواں زندگی حقیقتی خوشی او لذت و ثوابے ہیرانت، زندگی اصلی شادمانی او
 مراد، فطرت و گوں تریخی اندر انت، شہرانی مجلسی زندگی او میٹرو اپرژ و بلندی
 محل و مادی، دیرا ثرا کندیاتہ باز جوان انت ہے شہرانی کار جانان دنز و کودنو،
 شرف و روش مشینانی کڑکا او زمہبار۔ ہواں جہاز او ریائی گرانیں توار انسان عمر
 و سار و برنت، ہنگیں چپ و چاگڑو مں کھٹ و پلگانی او مجوت و باشانی سہار
 مردم و را ہواں و باذ آرام نیسو لذت چھو کہ دراپن روش ٹیٹھانی سہار، پھرو
 گڑد کھنوخ او مال چھارینوخیں یک پھوالے و را نیسو بیٹ، یورپ و ہازین مزیں
 شہراں زمین و سربرا مردمان را ہندو جاگہ دست نہ کھنت، ہواکہ زیر زمین وے
 شہرو بازار جوڑ کھنغ جتقتت زیر زمین زندگی ہواں مردم کہ بجلی و روزنالی
 لان و فٹ وخت و گوازینت، ہواں روش استار و کھنغ او بام رنگ
 و ندرہ و لذت و ساد و ثوابے ہیرانت، ... ہے سوب انت۔
 کہ یورپ و ہزین حکم و نانتکار تہذیب و روش گھڑیامں زندگی و ثرا ہیزار انت

قدرتی زندگی و آسائش، پچھلے تہذیب و تمدن و زندگی عیش و آرام
زندگی، عیش و آرام و زندگی پر باز زیات خرچ درکار است، کہ ہر مردم
دیں و ثرا درانت، ہواکہ یورپ و مردم جنہ و دیر دھیان او دیر گندی مردم
وہ۔

تہذیب و تمدن و ثرا گھنٹے کہ ناوہش او بیزار است لیکن ایٹانی ملکوں من
یورپ و تہذیب و ایریانیوں غنا است،

ایٹانی ملکوں من سبھی و مشینی دورباری شروع بیٹہ او ہمیشی نتیجہ و من یک
پوئے و گورمال و دولت گیشتر بیٹہ، پتو و مردم سادہ این زندگی بدل و عیش
و آرام و زندگی بنا گھنٹہ۔ کارخانہ داری او زمینداری سوب و فوج دولت این مردم
کبھیس او ازل میں راہ و رہندیہ داغفت۔

مسلمین شاہر حکیم، صوفی، درویش، خدا دوست او زانکاراں چھڑویا دت
سادہ این زندگی گوازینتہ بلکہ راج و استان و رادے سادہ این زندگی درس دتہ،

علامہ اقبال حاضرین عہدے یک مزین نامیں زانکار ادشاہرے ات، آہنا دیش
کہ مسلمان قوم یورپ و زندگی گیری و من عیش و آرام و رہنداں اختیار کھنانان
دوغا است۔ ہواکہ آہنا مارا موڈار گھنٹہ کہ عیش و آرام و ردا روغ انسان و

را بے ہمت او گزور کھنت او زندہ و حقیقی خوشی اور شاد کامی و شاد دیر داریت ہوانکہ
آن قوم و نوح و زنائیں مردمانی آرام پسندی سرا مسوزو ارمان و کنت و گھشی کہ

تیرے صونے میں فرنگی تیرے قالین میں ایرانی

ہو مجھ کو رلاقی ہے جوانوں کی تن آسانی

علامہ اقبال و یورپ چھوڑ کر کھشہ او ہواں بند و ہر جوانہ و ڈھلائی دلی

چھماں گوں دیشہ ہوانکہ آنہا مسلمان قوم و را ڈواہ داشہ کہ دشمار عیش و آرام و زندہ

و شاد دیر دارش علامہ اقبال و را بلوچانی فطری او سادہ این زندکلاں شاد زیات

دوست تراش، آہنی نفاہ و مس بلوچی درار و دشت و بیوانانی گواش، دلی او بلوچی

آن و گواش و شاد دے و ہش ترانت، ہے ماحول او چپ و چاگرد و من ہر شاد

و پیلویں آذاق انت۔ ہے پرائیں پٹ و ہندانان من زندہ کاوان ہرینغا رواں

چھو کہ " بڑے بلوچ کی نصیحت اپنے بیٹے کو " سر حال و شیرا گھشی کہ :-

ہو تیرے بیاباں کی ہوا تھک کر گوارا

اس دشت سے بہتر ہے نہ دلی نہ بخارا

جس سمت کو چاہے صفت سیل رواں چل

وادی بھی ہماں میں چہ یہ صحرا بھی ہمارا

مطلوبش آت کہ انسان ہرچی کہ نظرت و گون نرینج بیٹ او سادہ این زند و
 گوازیٹ تہ آن ہوانکہ و ہننال و دل جم بیٹ۔ سادہ این زند انسان و دل و
 مس انسان صحبت و ہمدوی ہمت و توکل، غیرت و بھر مردان و جوش و جوزع
 و پیدا کھنت ۱۔

فطرت کے مقاصد کی کتابے نگہبانی

یابندرہ صحراچی یا مسہ و کہستانی

رحمعلی مری وٹی قبیلہ و لچ دنگ، سیا او غیرت او سادہ این زند پچار و

ایرنگ و کھنت کہ ۱۔

پر رب و فرمان و

صلاح و سگت و نران و

پراہمہایغان جوان و

مری و سوب و تو مار و

نیں بدنیت و خوار و

کلامان ہر کہ بیزار و

نیں کہ بھاڑ و پچار و

بلوچی سادہ این کھار و

سادہ این زندہ رنگ و دروشم او ہواں چھٹ سارو گونان کہ شاہر
 پیش داشتخت بگھاں، میزگیں، بیڑتیں پچار دُہمی کس کت نخت۔ سادہ این زندہ
 و بازی پناہ انت۔ یخ نیتی بھوٹان صلاح د سوچ ننگ و شان، ایمانداری
 دیانت، انصاف و زور، ہمسایہ آئی خیال داری، بے کل سادہ این زندہ کھاراز
 انبال و بے گالان سن نلاہیں شاہری نختہ بلکہ زندہ بازی حقیقت و نشان
 کشتنت، ہواں مردم کہ سادہ این زندہ و ہیلاک انت، ہواہنہاں را دروغ
 مکی ٹھوری، درود و بے ایمانی نیت، سادہ این زندہ گوازیونیہیں مردمانی دل
 سار۔ بیٹ، ہوانکہ آل یخ نیت بنت۔ او ہر کسی حیر، کوشنت۔ ہمیرنگیں
 چپ و چاگر و مردم دنی دست دستگ برات و برادری اوراج و استمان
 گون ہر حالور سزا صلاح د سوچ و کشتنت، ہواں مردم کہ عیش و آرام و عینا
 و سادہ این زندہ و سرا صبر و کشتنت، ہواں ننگ دوست او جیادار بنت
 او دنی عیش و آرام و ہندا دنی عزیز و دوست، برات و برادری او ہمسایہ شرمنا
 زیات خیال داری و کشتنت، سادہ این زندہ گوازیونیہیں مردمانی مزدورت و گذر کھ
 بنت، ہوانکہ آنہانی دل و مس مال مدنی و جو فو پرج دے ہکر نویت ہوانکہ
 ہمیں مردم بے ریا او انصاف دوست بنت۔

سادہ این زندہ رنگ و دروشم او ہواں چھنڑ سارو گونان کہ شاہر
 پیش داشتخت بکھاں، ہیرگیں، ہیرتیں پچار دُہمی کس کت نخت۔ سادہ این
 و بازی پہناذ انت۔ یخ نیستی بھوشانی صلاح و سوج ننگ و شان، ایمانداری
 دیانت، انصاف و زورار، ہمسایہ آئی خیالدری، بے کل سادہ این زندہ کھارا
 اقبال و بے گالان من نلایم شہری نختہ بلکہ زندہ بازی حقیقت درش
 کشتنت، ہواں مردم کہ سادہ این زندہ و ہیلاک انت، ہواہنہاں را دروغ
 مگگی تھوری، دروہ و بے ایمانی نیشت، سادہ این زندہ گوازیونیہیں مردمانی
 سار۔ ہیٹ، ہوانکہ آن یخ نیت بنت۔ او ہر کسی چیر، توخت۔ ہیرنگ
 چپ و چاگرد و مردم وئی دوست دستگ برات و برادری اوراج و استلا
 گون ہر حالر سزا صلاح و سوج و کشتنت، ہواں مردم کہ عیش و آرام رغبت
 و سادہ این زندہ و سراسر صبر و کشتنت، ہواں ننگ دوست او چادار بن
 و دنی عیش و آرام و ہندا وئی عزیز و دوست، برات و برادری او ہمسایہ شہ
 زیات خیالدری و کشتنت، سادہ این زندہ گوازیونیہیں مردمانی ضرورت و گذر کہ
 بنس، ہوانکہ آہنہاں دل و مس مال مدی و جو فو پوج دے ہکر نویش ہوانکہ
 ہمیں مردم بے ریا او انصاف و دست بنت۔

دنیا کے مستری حکیم فلاسفر اور زائکاران کے سادہ ابن زندہ پر پختہ دادشہ اپنی
 دشمنان یونان علم و زانت پر بجاہ اث۔ یونان پر حکیمان شرا۔ افلاطون سقراط، ارسطو
 اور دیوجانس کلہی کے درمیں عمر قدرتی اور سادہ ابن بھیہرا گوازیبتہ اور عیش و آرام ترک
 داشتہ۔ دیوجانس کلہی وئی زندہ غایہ درمیں عمر یک گل پر کھڑی پر بے بھرت نہ
 ثابنتہ، آہنیا عیش و آرام کے پھول بزل کے وئی کلہیں زندہ علم و زانت پر پختہ
 و پھول کے گوازیبتہ،

سادہ ابن زندہ پر مظلوم ایش است کہ مرزوم دنارا، چھڑدی شہر لالچ و طمع کے
 شرا دیر داریش اور صبر و جبرت کے ہیلک بیت پھچکے توکل اور قناعت سادہ ابن
 زندہ پر پیدائش است۔

مولانا شبلی نعمانی، سوانح مولانا روم، لاف کے لکھیش کہ مولانا جلال الدین
 رومی بے حد باز لاطماعین عالم و صوفی کے است۔ آہنی تب کے مس صبر و قناعت
 ہکر زیات است کہ بادشاہ کے ایران کے آہنی پلو ہر چھی کہ بدو بیلک کاخت آہنیا پھرت
 پھی ایرنخت، ہر چھی کہ کاخت درونی در آہنیا ہواں صلاح الدین زرکوب، یا
 چھی حسام الدین ینمنا دیم دات، ہا ہے ہا ہے کہ لوخ کے پھی نویش اور باز تنگی
 بیث نہ مولانا کے پچھ سلطان کے کہ اڑی کشت نہ چھی اے گرو دیشی، ہواں ریشہ

کہ لوغاس ورغ پھرغ ء پ پوج سامان نویث ت مولانا رومی باز درشل بیث
او گوشکشی کہ مردچی سے لوغاشا درویشی ء بوکھیت ،

مولانا جلال الدین رومی ہمزگیں سادہ این بزرگے اث کہ آہنی دل ء من وڈوان
تکبر یا غرور نیث ۔ یک روشے آل بازار ء گوزنایث کہ چھوردان دینتہ ت آہنی
زیارت کسغ او دست چکغ ء پ دیا بیثغنت ، مولانا ہمودا اوشتاشہ ، ہرنیمغا
ثا چھورد آیان ء شتغنت او مولانا ء دست چکاں ء شتغنت ، یک چھوے
کھارے ء گھٹ۔ اث ، آہنا گوانک دلتے تاکے من اندا بیآ آن

، مولانا روم ہواں دخت ء داں سمودا جکشیا بیثہ دمود کہ ہواں چھورو
ء آتکو دست بوسی نخشہ ، زند ء بازی کش و پہناز انت ، چھو کہ نذونیاذ ، ورغ
چھرغ جترو لباس ، رسم و دود ، دات گپت ، او ہر پہناذ ء پارا ساوگی تمام ضروری
انت۔

ورغ چھرغ ۔ انسان ء جان سلامتی ارصحت ، ء پارا ورغ چھرغ تمام

ضروری حاوورے ، دھرد و خوراک یک عیش ء نہ انت بلکہ یک انسانی گزرے ہوانک
ورغ چھرغ ء من دے سادگی تمام ضروری انت ، ضرورت ء ثا زیات ورغ

یک دخت ءِ بازیر نام ورغ جان سلامتی بذل ءِ انسان ءِ رانا سلیم اونداراه
کشت،

گھشتت کہ یک حکیمے عربستان ءِ شتہ اور ہموذا حکمت ءِ دکان بودگی -
بازیر روشاں نشتو ہیل بیٹہ کہ جاہے نادراہیں مردے بیٹت تہ آہنی علاج و دوان
کھناں اور پھردت بھی اے دژگیراں بے درازیں مدتے گوزفا رند دے آہنیا گورکس
پر علاج ءِ نہ شتہ، حکیم جیران بیٹہ کہ اے چھے ڈانے کہ ایذا کس نادراہ لوبتہ
حکیم ءِ ہواں شہر مردے ءِ ترا پھول کھتہ کہ اے ڈیہہ ءِ مردمانی چھشوٹیں
ہیل و عادت انت، آہنیا حکیم ءِ لا حال داتہ کہ لے ہندی مردمانی ہیل انت
کہ ہواں دخت ءِ نفن ءِ ورتت چھو کہ آہنیاں ءِ جوانیا شزماں بیٹت اور نشتو
ترا ہواں دخت ءِ دست ءِ کشتت کہ دانی کھیں باز شدہ سراگی این، حکیم ءِ
گوشہ کہ ہر ڈیہہ اے مردمانی، ہمرنگیں ہیل عادت بنت بیشک نادراہی ہواہنہانی
نزیب ءِ زروت، یعنی پیلوسی ءِ شد مانع ءِ بغیر نفن نہ ورغ اور کم ورغ ہمرنگیں
جو این اوسادہ این ہیل و عادتت کہ شتہ ہمال سوب ءِ مردم کھم نادراہ
بیٹت۔

مے ملک ءِ منی درشین، دگیشترین مردم و مرددراک، رو بابت ءِ سادگی

پسند انت دیہانانی کم آمدنی والائیں مردم سادہ این خوراک ء سراسر گزران ء
 کھنت چھو کہ شیر اینخ . دال ساگ زرت باجری یا گندیم ء نغن و غیرہ
 لکین خوراک ء بابت ء شہری آبادی ء زند بہر سادہ انت - مستری شہرانی
 لاف ء موڑی ء بستمنند او از گاریں مردم نندونیاں ء کھنت ہوا کہ شہری
 شہرانی خوراک سادہ نہ انت -

پاکستان ء کلین صوبہ آئی دری آبادی خیش دتیش ء ہیلاک نہ انت ، البت
 ہمانی چیشہ و خدمت ء پارا ہے رسم و رود موجود انت ، ہر چنت کہ ہمانانی
 پارا دے وئی وست ء ٹوندا ترا باز زیات خرچ کھنتے یا ہے حددا دا خرچ کھنت
 کہ مردم و امدار بیٹ . جوان نہ انت پھچیکہ اسلام ء بد خرچی ء ترا منہ کھتہ ،
 ہان ء رادے ہرچی ہو کہ لوح ء مس حاضر یا دست ء بیٹ دلیخ گہتر انت
 تکلف مردمانی دل ء رومی ء ترا دیر کھنت ، یک مردمے کہ دہی آئی پارا باز زیات
 تکلیف ء کھنت او وئی بلوچ ء ترا زیات خرچ کھنت ء خرچ کھنوخ ینٹ مانیت
 یا د امدار بیٹ او ہواں مردم یا مردمانی صوبہ ء کہ آں بے باز او تنگ دست
 بیٹ ء ہواں مردمان ترا کہ ہے آزار ء صوبہ انت ، بیزار او دیمی مردم ء
 ہواں اولی عزت و مشرف ء نہ گندیث ء زہر گیر تھہ - ہوا کہ تکلف ہر دویش

پہ ہوان نہ آئیں۔ ہے سوب تکلف و ہذا سادگی لاف و سکھ و

آرام انت۔

شہری مژدمانی دھڑو و خوراک و دے ہے حال انت، انزگاریں مژدمانی
 خوراک و برج، گورڈ، پلا، سوزی، میوہ، اور دہمی بازیں شے اور انت،
 رتی چند و دھڑو و خوراک و ترا سوا انز دہمی کتے دی دعوت کتے جی تہ و ڈرو
 اور قسبیں دھڑو و تمام و بست و بند کتے جیٹ، یکے دخت و چھڑو ڈیا بازیں
 تمام تیار نہ کتے جیت بلکہ وئی شان ڈسغ و پہ ضرورت و ترا زیات خوراک
 تہا ہنے جیت، ہمیرنگیں ناخباہیں اور بے سائیتیں نخرچ بد خرچی لیکھگ، بیٹ اور
 بد خرچی شریعت لاف و مزہ انت۔

اسے حال و اس شک میں کہ بازیں مژدم بہان و را عزت و شرف دینا پہ زیات
 جنجال و خسر و کفنت، بہان و دل و گوں چھیٹ و خدمت کفغ تمام جوانیں
 ہا اورے بے بازیں مژدم بہان و خیالدارسی و ترا زیات وئی گیشاد، تو نگری
 اور مزہ مژدمانی ڈسغ و پہ تکلف و ترا کھار و گرت۔ دہمی اکں فا،
 وئی مزہ مردی نشان دینغ تکبر و غرور و چھرا کھیٹ، ہواں مژدم کہ دہمی
 آں و اوئی مزہ مسزہی و پھیدارست، ہواں دراصل مزین غلطی و لاف و

انت - دتارا مستر ظاہر کھنغ ۽ مظلو ہمیش انت کہ آل دہمی آل را اثر
کستر، ڈھلا، یا کم سیال، خیال کھنت - سہرا انت کہ ہر عزتمندیں مردم
دہمی کس ۽ ترا ایڑ تر خیال کھنغا پہ تیار نوہیت، آیشی مظلو اے نین کہ
یک مڑمے ۽ گور، گیشتر دنیا او دوت بیٹ او دہمی ۽ گور کھم بیٹ
دنیادار اصل یا گہتر انت او نیز کار کم اصیل یا ڈھلا انت، ہوا کہ اغر
مڑمے زیات خرم کھنغے ذریعہ وئی مڑی ڈسغ ۽ کوشش کھنت تہ، مڑوما
۽ من آہنی عزت و شرف زیات بیغ ۽ بدل ۽ کمتر بیٹ، ہمیرنگیں سوک او
مڑم، بے شرف او بے عزت خیال کھنغے جیت،

مزن شانی یا بھڑ مڑمانی ڈسغ وت ۽ ماں دی کتر لیکھگ انت
ہواں مڑوماں کہ عزت نویت ہواں دتارا، عزت وند درشان کھنغے جہد و
۽ کھنت، اغریک مڑمے حالینی جوان یا عزت وند انت تہ آہنیارا
یا مڑسی درشان کھنغے ضرورت نیں - تکلف یا آرام دوستی او بدخرچی ۽
زندانت.

دھڑد و خوراک لان ۽ تکلف یا ناہائیں خسرو کھنغے تمام ڈھلائیں
وڑد و تمام عیاشی ۽ شے نہ انت، بلکہ جان سلامتی یک بنیادی گزری

ورت سادہ این تمام ء گوں دے پیلو بیٹ۔

« خوردن برائے زلیتن و ذکر کردن است »

سادہ این تمام و خوراک، صحت و سلامتی پارا قیمہ او کوفتہ یا برنج و پلا، شا
ے گہتر او فائدہ وند انت، ابن یمن گمشی کہ:-

دو قرص نان اگر گندیم است یا زہو دو تائے جامہ اگر کہنہ است یا خوردن

بہ چار گوشہ دیوار خود بر خط طریح جمع کہ کس نگوید ازین جا بنیزد آنجا رو

ہزار بار فنزول تر بہ نزد ابن عین زفر مملکت کیقباد و کیخسرو

بزاں دو لفنن توڑیں گندیم ء بنت یا جو ء، دو جوڑا جبرائے توڑیں فرخ بنت کہ کہن، اغر

ء چھپاریں دیوالانی لاف ء دست کفنت کہ ہموذا کس ء ز گمشی کہ ایند کھڑوبلی اودا نند۔ ابن

ء نزد شا کیقباد او کیخسرو ء بادشاہی ء گہتر انت۔

حقیقت دے ہمیش انت کہ گراں بہائیں اور دغمن اواریں تمام چھو کہ زڈرہ

و قیمہ فورم وغیرہ صحت و سلامتی پارا دے ہمکہ جوان نینت چھو کہ سادہ این

مرد و خوراک، پھچکد و شس خوراکیں مردم گیشتر، منضم نویو ضین خوراک ء سوپ

ڈھلائیں نادراہی آنی آباچ بنت۔ امیری پتو و مردم موڑی ء خوراک ء

سوپ ء نادراہ بنت، روغن آداریں تمام مردم ء را تمام نیات مری گت

اور بازی دور و سوب و امیرانی لاف و ہون و زور دل و نادراہی بندانی درو و
 دور ادھرنگ ، شکر و نادراہی ڈولیں مرض بازانت ہے ڈولیں نادراہی آئی
 علاج درمان و زیات ، سادہ این خوراک و لاف و ادین انت ، کم ورغ کم واد
 کھنغ او سادہ این خوراک جان سلامتی او صحت و سلامتی و مستری او گہتر
 راہبند انت ۔

دریتن و مردم شہری مردمانی حساوا ، یکھے تہ سادہ این تمام و ہیلاک انت
 او دہی آن شہری مردمانی مقابلہ من کم دے ورنٹ ۔ دیہات و مردم گیشتر او
 دھک و نغن و ورنٹ یکھے صحوا او دہی بیگھ و دیہاتے شہری مردم اول تہ
 یکیں وخت و بازی و عطراد و خوراک و ورنٹ او دہی بازی دھکاں ورنٹ
 شہر و مردم روشن و من چھیار دھکت و تمام ورغ و ہیلاک انت ، صحوا
 چانہ و گوں پھیجا ناہاری ، نیم ریش و نغن و پیش و چانہ و گوں دے
 مڑی چھی اے نہ چھی اے ورنٹ ہکر دھکت و بے ضرورت تمام ورغ جو این
 عادتے نہ انت ۔

ہواں مردم کہ باز ورنٹ یا نہ جیور و خیں تمام و ورنٹ ہواں وٹی وستا
 وٹی صحت و خرا و کھنت ، ضرورت و ترا زیات اغز کے یک زبے دے

زیری تہ بدن گھٹنے کہ وٹ بھت ء سراسر ظلم کھنٹا انت۔ پچھیکہ لاف ضرورت
 ء ترا زیات خوراک ء چیورینت۔ نختت۔ ہوانکہ باید انت کہ انسان ہمکر اڑتہ
 او ہواں تام ء واڑتہ کہ آئینیا آسانی ء گوں چیورینت کھنٹ پچھیکہ ہمنم بیوفین
 خوراک عون وگورڈ لائٹ ء بذل بیت، اغر انسان زیات خوراک واڑتہ آہنی
 نتیجہ ء مس لاف ء را زیات کار کھنٹ کھینفت او ہے ڈولا آل روش پہ روش
 گوزور بیانان روش او آخر انسان زند ء کلیں لذتہاں ترا محروم او بے نیسوریت۔
 ہوانکہ گھنٹت کہ علاج ء ترا پھاریزہ گھنٹت انت۔ او سادہ این خوراک ء ترا
 جواں تری پھاریزہ نیستیں،

ہواں مڑوم کہ گراں بہائیں تام ء ورت یا ہمانانی دعوت ء پارا تکلف ء
 بندوبست ء کھنٹ، ہواں پھر طویا وٹی او وٹی دوستانی صحت و سلامتی ء حطرہ
 لاف ء ء تہ پھر نیغائیت بلکہ ہواں استمان ء وہی مڑومانی پارا دے گرانیں مشکافی
 پیدا کھنٹے سوب بنت۔ از گاریں مڑوماں دانہ ہے بوچ است انت کہ آں
 ناجائیں خرچ کھنٹ بے بازیں ناپوہ او نیز گاریں مڑوم دے وٹارا، از گارانی
 چھرا لیکھائیغے بے سیتس جہد ء کھنٹ کہ منی ہتھیاراں دے میر ء ہتھیاراں
 گوں شکت۔ ہوانکہ یک مڑومے سے بدخرچی وہی مڑومانی پارا شکل ء سوب

بیت بی، ہوا کہ اے گہتر انت کہ مستمندیں مردم ہمیرنگیں سادہ ای دگ و
 رامال اختیار کھنت کہ دہی مردم آہانی رند گہری سوب و راہ و ترا رذمت،
 حاضرین عہد و انسان روش پر روش فطرت و ترا دیر کھنماناں روغات
 فطرت و دیر بیغ سوب و سئے استمان و مردم ہمیرنگیں نادراہی آئی شکار بیاناں
 روغات کہ ہواں مرض پیڈی و خاں اصل نیت و آنت اگر است و
 تزت و باز کم و تنت، ہر چنت کہ سانس و باز زیات پیشرفت او ہر
 مرض و علاج معلوم کھنہ لیکن گڈا دے ہمیرنگیں درمان دانی دریا تک کہ ہے نوض
 مرضانی پھاریز و ترا بغیر علاج و کھٹ کھنت، اے عجیبیں حالورے کہ مادرغ
 پھرغ و مس ہواں وخت و دان، وٹی دیما پھاریز و ضروری خیال نخوں دوزک
 نادراہی زور و پھر محنت او حکیم یا ڈاکدار پھاریز و مجبور محنت حالانکہ نادراہی
 و ترا پیشتر اغر سادہ او فطری زند و رہنڈانی سراسر عمل کھنے جیت و بلکن مردم
 ہکر زیات نادراہ مویش،

استیں عہد و انسان و را، وٹی صحت و سلامتی و ترا زوان و لذت
 و جس زیات درکار انت - بازی مردم تمام و لذت و جس گیشتر کھنفا پر
 و باز و مرہبان او قسم قسین گرم مصالحہ آل باز زیات کار مرز کھنت، و ہر د

بستی ء بیت تے یقین ء گون گوشت کھیٹ کہ جے عربستان ء مڑوے نیکھے۔ را اغریٹ مرابت

او کوٹ پتلون جان ء بیت۔ تے جے لباس یورپی دود ریبیدغاں درشان کھننت،

ہر ڈیہہ د ملک ء رسم ء رو ء وٹی ضرورت د گزرا انت او ہواں گزرائی

او ء ہر قوم ء پھرت ایکیں لباس ء کشین کھننت بازیں وقت گورنہ رنہ

جدا جدائیں ملک د قومان جبرو لباس آہنہائی ریبیدغی نشان جوڑ بیٹھ سٹے ملک

ء مس دانی دے در نشین مردم وٹی ڈیہی جبرو لباس ء جان ء کھننت،

دیساتاں نندوخیں مردمانی جبرو لباس مزین حدے ء داں سارہ انت،

درفشیں ء مردم نہیں پھرت میں یہ ہندا بازی جبرو مائیننت نیکہ گراں قمتیں جبران

جان ء کھننت اہے سوب یا تے ایش انت کہ سادگی ء پسند کھننت یا اے کہ

گریوی سوب ء گراں بہائیں جبرائی گراغ آہنہائی ہنج ء ترا درانت۔ لیکن

شہری مردمانی حالت جدا انت، شہراں مس زیات تر ازگارو استو سندی

کھننت، شہری دانندہ این مردماں موڑی ء کہیں دودیلہ دانننت او ڈیہی لباس

ء ہندا، انگریزی لباس ء جان کھننت، او وٹارا استان ء ترا ایکیں او

جدائیں پڑے خیال کھننت، شہرائی دانندیں پیو، وٹی ملک ء مس ہننتین جبرو پچان

ہندا گیشتر د ڈیہی ملکانی جبران جان ء کھننت ء عزت ء حالورے زاننت،

بی مردم موثری و اڑزائیں لباس و ہندا سنہرائیں او گراں بہائیں جہراں
 کھنت ہے ڈولائے راج دور و رہدغنی حیثیت و دے دو ہندا بہراشت
 سارنقی او گرمی و ٹرا ڈیہانی و پے سادہ این او گراں قیمتیں جہر و نیام
 اگر بار مزین فرق نیست این ، ہوانکہ عالم - صوفی او شاہراں جہر و بانذات
 سادگی اختیار کھنتے درس داڑا

صوفی آئی پتو کہ آن خدا دوست او خدا ترسین مردم انت ، جہر و بانذات
 پھروت اگیں دگے اختیار کھنتے ، صوفی گیشتر پھشرم و بزیں جہرے کہ آہنی نام
 انت انت جان و کھنت ، پھچکہ آہنانی خیال و ہس گراں بہائیں یا اچائیں
 فی جان و کھنت یک بھیرین و ڈائی یا تکبرے

حضرت علی کرم اللہ وجہہ و گوشتن انت کہ اللہ و ہدایت و اماماں دا پرورد
 کھنت کہ آہنانی جہر و لباس ہائید انت کہ عام مڑومانی ڈولا بیٹ کہ امیر آہنانی
 گیری و کھنت او گریو دل پرورش مونت۔

قیمتی او زیونافیں جہر و پچ انسان و دل و تکبر او ہوا و پیدا کھنت او
 و دل و تکبر او ہوا و پیدا کھنت ہوانکہ اسلام و سادہ این جہرانی جان کھنتے
 ن داتہ یک دھک و حضرت عبداللہ ابن عمر و حضرت ایوب انصاری و

دعوت کھشہ ، حضرت ایوب انصاری کہ آہنی لوغاشہ تہ آہنا دیوال ۶ دیما یکسر
 پڑدہ اے دیشہ کہ ہواہنی سرا ، لشک و تصویر کشتی ۶ شنت ، حضرت ایوب انصاری
 ۶ راہے عاور و ہش نیا تک ، حضرت ابن عمر ۶ عند بیان کھشہ کہ زائینفایاں
 ہے پڑدہ حجبہ بے آہنیا دعوت نہ وارٹھقہ او کھڑہ ہوشو رائی بیٹہ۔

حضرت حسن بصری رحمۃ اللہ علیہ ۶ فرقد سنجی ۶ را گوشتہ کہ ہے شال کہ
 ترا چکا اتت ، ہمیشی سوب گورمکن و تارا دہمی مردمان ترا گہتر خیال کھنہ
 حضرت عمر رضی اللہ عنہ ۶ یک دھکے حضرت زبیر ۶ بچھ ۶ جان ۶ آوریشیں
 جبر دیشہ تہ آہنیا ہواں جبر گہتہ چھور و پھت حضرت زبیر ۶ گوشتہ کہ ہمیش
 ۶ ترا چک ۶ دل پرشہ۔ آہنا پھر موز کھشہ کہ چکاں را آوریشیں جبران جان
 مذیت یعنی چکاں را کسانی ۶ عیش و آرام ۶ ہلاک محنت پھچکے اسلام
 مسلمان ۶ را سپاہی ڈولا سادہ او محنت کھنوخ ٹماہ بنغ پسند کھنت ، ہے پچھ
 ۶ ترا ظاہر بیٹ کہ قیمتی او آوریشیں جبر پچھ انسان ۶ دل ۶ مس تکبر
 و ڈائی ۶ پیدا کھنت او گراں بہائیں جبرانی جان کھنغ ۶ مطلق ہمیش اتت کہ مڑ
 و تارا دہمی ترا اکیلا یا نوزیکلا خیال کھنت

۶ ہجر وصال صفحہ ۱۷۳

حالانکہ کل انسان خدائی پیدائش انت اور آہنہانی نیام و پیم فرق نیستین تشریح
 و رد و گہتریں انسان ہواں انت کہ آن پھاریز گاربی، آہنی عمل و کب ہواں
 بنت - ہواں جبر و پچھ ملک و مال دنیا او دولت کے امی ہواںہہ یا گہتریں
 و سوب بنت، ہواں انسان کہ آہناں گوں وٹی سوچ و فکر او علم و زانت
 و نبی آدم و راریت و نفع یا آرام و سکھ رسائیت ہواں بے شک عزت
 و شرف و لائق انت، ولی، صوفی، فقیر او درویش ہواںہاں کہ خلق و را
 روحانی فیض رسائیت ہواںہاں سادہ این زندگوزیت، آہناں بزیں او کوریں
 جہان کشتت، ہے ڈولیں انساناں دنیا لاف و روحانیت او دین و چراغ روشنا
 کشتت

یونان و حکیم او فلسفی آن ترا، افلاطون، سقراط، ارسطو او دیوجانس و تمام
 ہواںکہ مشہورین کہ آہناں زیرناہین یا آوریشیں جہان و کشتت بلکہ آہناں نام تار
 ہواںکہ زندغ انت کہ آہناں دا، وٹی لاف و خبر او عیش و آرام و ہمکہ خیال نیش
 چہو کہ آہناں دل و مس علم و حکمت و ہوس و شوق ات، گشتت کہ سقراط و
 دختہ جکشتیا یک علمی ملکہ و سرا سوچ و فکر شروع کشتت۔ تہ دراین شرف
 ہواں یک ہندا ہواں ڈولا جکشتیا ات، کہ پھجر بیٹ، بے آہیاں وٹی خیال

و سونج ء لاف ء پنج سمانہ کپت ، ہے ڈولا بیرون کہ کپت سائیس
ء گیش و گیوار ء پر کہ سونج کسغ شروع کشت تہ لغز ء چندھی
گوست شستت بے آہیا یا نہیں شد مانا تک او میں لغز ء شہال پیرت
وٹی یک نامی این کتابے لکھت وخت ء ہنگر ہے سہو و سہا اٹ کہ شہر ء
گور بازی بیغایت ۔ لیکن آہنارا سمانہ نہ کپتہ ۔ مزن نامیں دینی عالم مولانا
فرنگی مہلی کہ شفت ء مظاہرہ پہ کتاب زرتھر تہ بام رنگ ء وخت ء آہیا یا
کپت کہ روش بیوخیں

ہواں مردمان ء وٹی جند ، وٹی ذات ، وٹی لان حجر او عیش و آرام
دنگوش کشت ہوا نہانی دست ء پھند ء ترا نبی آدم ء گہتری پارا ، پنج شیشی گہ
نویتہ لیکن ہواں مردمان کہ آرام دوستی او عیش لوستی ہوا ، سادہ اپن
گوازیئتہ ہوا نہاں علم و زانت او سوج و فکر و میزان من لوحنیں بکشیئتہ
بکشیئتہ

مسلمانیں حکیم او فلسفی آن دے ہنگر سادہ اپن زندگوازیئتہ کہ مردوم ہوا
ء کشت نخت ، تاریخ فلاسفہ الاسلام ء حکیم ۳۶ لاف ء کشتی اپن
ہنگر ہوا ، حکیم و فلسفی ۔ فارابی ء میں لوح و بندے اٹ او

و پیش از آنکه آں شرف و دخت و چو کیداماں گورشت که آبنان
 واپسے روشنائی و مس کتاب و پڑھنت گفت .

نخن و ویراک حیر و پوشاک ، زند و ضروری گزر انت ، لیکن ہمیشاں را
 زند و اصلی او پیبادی مقصد زانغ رورں مالورے گراں قیمتیں او زینانہیں حیر
 و لباس و گون ، و شمارا ، وہی مژدہاں فرا گہتر یا بزر تر ثابت کھنے گوش
 ہے ظاہر گفت کہ آں مژدہم و چند و پارچ وزن یا چہنور قیمت این
 او آں چہر و نمیں قیمتی او زینانہیں چہرانی زور و وئی تور و گراں گفت ،
 امام غزالی ابن رشید ، مولانا روم ، شیخ سعدی ، ذولین مژدہاں عزت دنن
 و سوب چہر و لباس نیت ۔ بلکہ آبنانی علم و زانت ، اخلاص و عابت
 او سادہ این زبداش ۔

اے حیرانی و جالبے کہ مے ملک و جاگیاںیں پیورے زال و مژدہکسان
 و وزن لباس و ہاند اش ، عیش پسند انت ، لباس و بارو و اے حالور
 ضروری نہیں کہ آں گراں قیمت یا زینانہیں ، بلکہ ضروری این حالور ایش
 انت کہ آں آہاڑ و زمستان ، و موسم گزراں پیور گفت ۔ او پیک و
 صفا بنت ، شہرستان و مژدہاں مقابلہ و مس در نشین و مژدہاں زند البت سادہ

ہمیں بھائی اور بے سنائیں خرابی پارا مردم روی دگ در آن
 گیت چھو کہ وز بازاری دومی داری ، ناجائزین نفع دغیرہ ، اغر ہے
 ناجائزین حصرح بند کھنڈ بنت تہ روی کاراں گوں زر دست۔ آری
 ضرورت نہ کھنی ، اغر جائزین آمدنی کم بیٹ تہ مردم ہے رنگیں ناجائزین خرابی
 پلو کھنڈا پہ ناجائزین ور و پیمان اختیار کھنڈت ، ہوائکہ باید انت کہ
 مردم سادہ این گذران ء کھنڈت او وثی جائزین آمدنی ء حد ء لان
 ء عزت و آب ء گوں وخت ء گوازینتی لیکن سادہ این گزارانی ہذا
 انسان عیش و آرام ء رندا کھنڈت تہ رہی مردمان رادروع و ماش او
 دروہ و ٹھگی ء گوں بھلنے کوشش ء کھنڈت او ہے ڈولا وثی وے
 خوشحالین زند ء ترا دیر کھنڈت ، او دہی آنی عیش و آرام ء وے
 حرام کھنڈت ، ہے رنگیں کارانی کھنڈت نین قانون موکل ء دات نین مہندو
 پھچکے وثی عیش و آرام ء خاطر ء دہی آنی حسانی جھنڈے مزین بے رمی
 او بے انصافی اے۔

جنین آدم راج ء یک مزین بہرے اوستان ء ہے بہر اغر سادہ
 این زند ء اختیار کھنڈت ، تہ آن اوستان ء گہتری پارا مزین کارے

کھٹ کھنت پھیکہ لوغ ء سنبھالغ او چچکانی پالغ زائینفا دست ء
 انت ، زائینفا ہر ڈولے ء کہ چکان را کسانی ء پالنت
 مزنی ء دے ہواں جہیل و عادت پکو بنت ، ہوانکہ مات و گہارانی
 ہر اے حالور فرمن انت کہ آن چکان را سادہ این ہیل و عاداتاں
 ستاز کھنت تاکہ آدغین زند ء مس آن سادہ این گزران ء
 ہیلاک بنت ۔

رسم و دودو : مئے سماجی زند ء چندھی رسم و دود انت ، شادہ
 و دوداں ترا ، جھنڈ ، شش شہاں ، تہور ، ہر ساٹگ وغیرہ ۔ ہے ڈولا
 غم و مرگ ء دے بازی رسم انت چھو کہ اول شام ، آسروخ چھلمی
 سال وغیرہ ، پیڈی و تھاں ہے رسم سادہ این بھیرے ء کھینغ جینت
 بے تمدن ء دمیروی ء گول ہے رسم دے مزین حدے ء داں بذل
 سینغنت ۔ نین استیں باری ء ہے رسمانی لاف ء دے تکلف شروع
 ہیشہ ، خوشی او شادہ و ہر موقع ہر امیری مژوم دہل سرنا ، او
 چھاپ و دریس و بست و نہ ء کھنت ، عزیز ساد ، دوست و

سنگت او براث و برادری و نغن و دعوت و کھنت او دعوت
 مس وٹی شان او مزین مڑوائی ڈسغا پ ہزاریں مڑوماں لوٹائینت او
 قیس وھڑو و تمام تیار کھنغے بست و بند و کھنت ، سیر و شاذحانی
 بد خرچی و ڈھلائیں پہنڈ ایش انت کہ گریو و گزٹنغاں را کہ حیرات
 ہوانہانی حق انت ، نزدیک دے نیلنت ، حالانکہ حیرات و مڑوماں
 ہمیش انت کہ گریواں سیری ذبے رسیت بے حقداریں مڑوم بے
 حیراتاں ترا بہرند بیٹ نوت ، البت مزائیں مڑوم او سیال
 ورغاٹا رند اعز تھی اے وومی بیٹ تہ سرائنگیں وھڑو بلکناں گریو
 کھارا بیٹ ، ایشی مڑلو سہر آئی و ہمیش انت کہ سیر و شاذحانی سرا بے
 و بے کاسیں خرچ و اصلی مڑلو حیرات نہ انت بلکہ وٹی مزین مڑوماں
 شان او نام و ناموز و ڈسغ انت ،

مزین مڑوم او امیرانی ، رندگیری و گریو و نیزکاریں مڑوم دے پڑ
 ضروری خیال کھنت ، ہرچنت کہ بازیں مڑوماں راسیر و شاذحانی
 خرچ کھنغ و پنج نہیں گڈا دے آن وٹی تام و ناموز و پارا ، و
 دام کھنت او سیر و شاذحانی موقع سرا ناجائیں خرچ و کھنت

و آنجی ۽ آسہ ہے بیت کہ درائیں عمر واداری ۽ ژا آنہانی
ملاسی نویت ،

سیر و سانگ ۽ سرا چھڑوئیں نغن و دعوت ۽ خرچ نہ انت
بلکہ ڈاج او سیج ۽ سرا ہڑوئیں دھراں راگراں قیمتیں آوریشیں
گذانی چندھی جوڑہ دلینی ہیٹ ، جترو گڈاں ژا سوا سہت وزیراں
ژا بغیر دے سانگ دسیر ہیٹ نوی ، جترو و پج او سہت وزیر
بازیں دختاں ہمکہ ذیات بنت ... کہ بازیں مردم وٹی زمین ، ڈھار
جائیداد او مال ۽ بہا کھنغا رند دے ہے خرچ ۽ پیلو کھٹ نخت
اغریہ ہزار جیلہ ڈول سور ۽ ہے خرچ برادر کھنغے بنت ، تہ ورنہ ۽
پخت دماٹ ، ملک و میرات دست ۽ ژا در کھنغ سوب ۽ بیروزگار
او وام دار بنت او آنہانی باقی زند تگ دستی او نیزگاری لان ۽ گوڑیت
سیر و شادہ ۽ سرانا جائیں خرچ ۽ نہیں شریعت موکل ۽ دات
اوینک عقل و زانت اے عااور ۽ من شک نہیں کہ پج کس دل ۽ گوں
ناجائیں خرچ کھنغا پہ تیار نہ انت لیکن ہے ڈولیں خرچ یک رسم
شہر او مردمان عزت و نامور ۽ مسئلہ جوڑہ بیٹہ ، ہمیںرگیں غلطیں سامانی

علاج سادگی ء ترا سوا دہمی پنج نہیں ، سیر و شاذہانی سرا ، حبتہ دہیک
سہت۔ وزیر ء خرچ ء ترا لب یا ولور ء دود دے تمام بزی رس
لب ء زر مردشی این روشاں صداں ترا گوستو ہزاراں دا ہجرت
بازیں چھورو او منڈانی سیر ہواکے بیٹ لوی کہ آہانی پھٹ و مات لب
ء زر ء دات۔ نخت ، ہے رسم ء سوپ ء چندھی جنک نشو شخت
پاکستان مں بازیں ہنداں جنک ء پھٹ لب ء لوشخت ، بے کھروے
وہائے پھٹ و مات ہکر سیج بندت کہ نیزگاریں جنکانی پھٹ و مات
دات نخت او ہے اڈاندو جھیرو ء سوپ ء بازیں تیاریں سیرنام
ء سرکھانیت ،

پیڈی وختاں دیہاتاں مں مردماں جنکانی ساگ ء سرا چھروہیں گڑ
بہر کھٹ او دعا لوشخت پرہیں ساگ ء سرا دے ہکر خرچ کنے بیٹ
کہ آں سیر ء خرچ ء ترا کھم نہ انت ،

سیر و شاذہانی سرا ہکر ناجائیں خرچ نہیں شریعت لاف ء جائز انت
اوہیں عقل و زانت ہمیشی ء اجازت ء دات۔ اسلام ء مسلمان
را بد خرچی ء ترا منہ کھٹ او بد خرچی کھنوخان لاشیطان ء برات

گوشه ، ہوانکہ ہر مسلمان ءِ سرا سے عااور فرض انت کہ گوں و شمارا
 شیطان ءِ بلائی ءِ ترا دیر داریت ، او سادہ این زیند ءِ بگوازیت
 سیر و شاذمان ترا سوا مہرک ءِ دے بازی رسم و دور انت پھر
 کہ اول شرف ، چھلمی سال وغیرہ ، مزدغ ءِ رندا حیرات کھنغ دستور
 دے ہر ہندا است انت ۔ دئی پوج ءِ خدا داں حیرات کھنغ باز جوانی
 او ثواب ءِ کفارے لیکن بازی مردم دئی پوج ءِ ترا زیات ، قرض دام
 کھنت او حیرات ءِ کھنت ہر چنت ءِ گریو او نیز گاریں مردم پارا ، دام
 و پور زینغ او حیرات کھنغ ضروری نہ انت ، حاضرین عہدا مزدغ رندا حیرا
 کھنغ سیالی او نام و ناموز ءِ عااورے ہنٹہ پھچکہ اغز کے ہے دور
 ءِ پیلر کھنت نہ وہی مردم آہنیارا شفاں ءِ جنت او مبار ءِ دینت
 شفاں و مبار ءِ ترس ءِ ترا بازی نیز گاریں مردم دے ، دئی لوغ حیرا
 شوشکت بے حیرات ءِ رسم ءِ ضرور پیلر کھنت ، پھندا حیرات ءِ دے
 عجمیں دگ و دستور انت ، حیرات گر پوانی حق انت ، بے حیرات درغ
 ءِ پ دے دئی سیاد عزیز او سیال و ٹھائینے جیت ، او ہوانہاں راقم
 قسین دھڑد و خوراک و رائینے جیت ، پھقیر پھندوخ کہ حیرات ءِ دند

گرغا پہ کسائینت تہ آہناں را دیرا ٹھیلنت ودارنت ، مہاناناقی ودرغ چھرغ
 ء رند اغز چھی اے سرائک تہ آہنارا دینت ناہیں تہ جیر۔ ہواں مردم
 کہ وئی لورغ ء سیر انت ہوانہاں راتہ جیرات ء بہر دست کھنت لکین
 ہواں گریو کہ جیرات ء اصلی حڈار انت ، جیرات ء ترا بے بہر انت
 ہے مالور ء ہر کس سئی انت کہ ہے لودلا جیرات ء اصلی مطلق پھک
 ء گار بیغائیں ہے کہن دود ء کس پردشت سخنت ۔ مے ملک ء مس
 جیرات دے نام و ناموز ء مسئلہ جوڑ بیثہ۔

بیل و عادت

۱۔ سادہ این بیل عادت انسان ء یک بنیادی گزرتہ
 سادگی ء مطلقاے نین کہ مردم ودرغ چھرغ یا جتر و پچھ ء سرا کم خرچ
 کھنت پچیکہ بازیں مردم جو نو سوب ء دے زیات خرچ سخنت بلکہ
 دشارا بائزین خرچ ء ثادے پھاریزنت سادگی اصلاص ہواں انت
 کہ مردم ء بیل و عادت نندو نیاز او دات دگپت دے سادہ بنت
 غورر تکبر ، دوانی سادگی ء ضد انت۔

مغزور او تکبر وژی ای دشارا ، دُہی مردمال ترا مترا د گہتر خیال ء

کھنت او باقی مخلوق د ایشیٰ تری خیال ء کھنت ، ہے ڈولیں سوچ د بازی
 سوپ انت ، بد ہوں یا سہل ء سرا فخر منصب ء بڑز تری یا مال دنیا
 ء گیشتری وغیرہ -

بازیں مردم وئی خاندان ء ترا دہی مردمان را اثرت جہل یا کم
 اسیل خیال کھنت وئی خاندان ء اسیل بیغ ء خیال آہنارا ہے حالور ء
 پ مجبور کھنت کہ آن دہی آن را وئی شان او مستری ء نشان دات ،
 اعز آہنی ء لوغ د ہند ، جبر و لباس ، دھڑ د خوراک نند د نیاز دے
 کسری مردمانی ڈولا بنت ء کسٹر و مشر ء نیام ء پنج فرق سریش
 ہوانکہ دثارا مہر خیال کھنوخ ء مزن مری آہنارا مجبور کھنت کہ آن وئی ندرغ
 ء پ محل د ماڑی آن تیار کھنت . گراں بہائیں او زیوناغیں جہراں جان ء
 کھنت او ہے ڈولا دات د گپت او نند نیاز ء مس وئی شان د
 شرف ء نشان دات کہ آہنی ء مزن مردان برجاہ بیت ، بڑ دہلزیں
 ہند د جاگہ ، گراں قیمت این جبر و پچھ عیش د آرام ء راہ ء برادر کھنت
 او مردم ء دل ء مس وڈاں او غرور ء پیدا کھنت حالانکہ اسلام
 د مسلمانان را عیش د آرام د معمول چھی آن ترا دے دثارا پھارینے

درس داش۔ آنحضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم یک دھک ء بنگے
 ء ترا لونا گرتو آختہ۔ حضرت عائشہؓ ء ہوس و شک ء گون یک رنگول
 گزہ ء پڑدہ ء گون لونغ سینگھارثہ۔ آنحضرتؐ کہ آختہ تہ حضرت
 عائشہؓ ء سلام کھشہ، آنحضرتؐ ء دیما ترا زہر ء نشان ظاہر ء نتت
 آنحضرتؐ ء سلام ء جو اد نذاشہ، رسول کریم ء دتی موارکیں دستاں گول
 ہواں پڑدہ ڈرتھو دو ہذا کھشہ او پھر موز کھشہ کہ خدایا مارا سنگ و گل
 سینگھارثہ حکم نذاشہ۔

آنحضرتؐ ء مسلماناں را آرام دوستی او عیش پسندی ء کسائیں چھی
 ء ترا گر، داں مزائیں چھی آن منہ کھشہ، آنحضرتؐ رسول کریم یک دھکے
 یک ہندے ء ترا گوستو ردغایت، تہ آہنا یک برڈزیں ہندے دیشہ،
 پھول کھشی ہے کھی ہند انت۔ مژدماں یک انصاری ء نام گپتہ کہ
 ہواہنی ء غنت، آنحضرتؐ چپ بیٹہ، بلے ہے ٹوک دل ء داشتی،
 ہواں انصاری آنحضرتؐ ء خدمت ء حاضر بیٹہ او سلام داشتی، رسولؐ
 ء پاک ء دیم ڈہمی پلوا گڑدینتہ۔ آہنیا بازیں دھکاں سلام داشہ بلے
 آنحضرتؐ ء خیال نختہ۔ آہنیا دتی دوست ء سنگتاں را آنحضرتؐ ء نارہنی

ۛ سوپ پھول کھنڈہ ، مردمان ہواں ہند ء والا پیرا داشہ - آہنیا ہواں
 ساعن شتو دٹی ہند دراہنیشہ - رسول کریم دہمی دھک ء کہ ہواں پلوا
 گوسہ ، تہ پھول کھنڈی کہ ہواں ہند تھانگریں ، مردمان گوسہ کہ یا رسول اللہ
 تھی زہر ء خوف ء ترا ہند ء داڑہ ء دٹی لوغ دراہنیشہ ، اسحضرت ء
 پھر موز کھنڈہ کہ ہواں لوغ کہ ضرورت ء ترا زیات بی لوغ ء داڑہ ء کہ
 یک دباے ،

ہے سربری پیرا پارا ظاہر بیٹ کہ اسلام ء لان ء عیش و
 آرام ء سیم و خیال اصل نیتین - پھدا دٹی مزن مردانی شون دارقا پہ
 پیش و آرام ء اسباب پرخ کھنڈ بے شک یک دباے ،

منصب مستری دے سادگی اختیار کھنڈا نیلٹ ، مزین افسر و حاکم ،
 کستری منصب ء مردمان را اثرات جہل او کرم سیال لیکھنٹ او دٹی
 مزن مردانی ڈسغا پہ آرام و آسرات ء ہمیرنگیں سامان ء نزارنت ،
 کہ دہمی مردمان را نصیوت انت او ہے ڈولا آن دٹی برزتری ء
 ثابت کھنڈت -

بھاگیانی او دنیا داری ء دے ہے حال انت ، دنیا دار او نیزگار

انگریز ڈولا سادیں زیند گوازینت تہ ازکاری و سرسہرا فریٹ ، ہنر
 و متری و نشان آہنی دنیا و دولت انت ، بھاگیا و تارا دہی آل
 اکیلا کھننا پ عیش و آرام و سامان و پرج کھنت ، بڑن و بلندی
 و ماری ، گاڈی و موٹر ، فال و کلیم ، صوف او کرشی آدر شمین بھوت و بار
 سہت و زیور ازکارانی متری و نشان انت .

وٹی نشان و مزن مردمانی نشان دینغ و کوشش یک قسمیں غرور یا تکبر
 ہوان مردم کہ تکبر و کھنت ظاہر انت کہ پدیں او سہرا لیں مردم ہوانہا
 را جوانیں نفاہ و گون تہ گندت او آہنانی متری منغ و بیہ دل و
 ڈولیں مردمان ترا بد برنت ہے ڈولا تکبر و مری این مردم ، ڈہی مردم
 دل و من کت و کینغ پیدا کھنو راج و من بندی او بد زانی و بچ
 کھنت .

مزن مری او مزن گواشی و علاج سادہ این زند و گیزان انت ، بازی
 خیال انت کہ عیش بلندی او آرام دوستی تکبر و غرور و آسہر انت
 بازیانی خیال این کہ آرام دوستی و بنیادی سوب و ترا کم نیکنگ
 ہوان مردم کہ آہنانی بند و وجود و من پرج ہنریا پرج جنور نیستیں

رٹی دل ء من و نثارا دہمی مڑماں ترا گھٹ یا ڈھلا تر خیال کھنت او وٹی
تو زوری ء جوانیں ہند و جاگہ سنہرا میں خبر دہ پچر او سازو سامان ء
بڑوہ شیرا لکینت ، ہر ڈول ء آرام دوستی یا عیش پسندی تو زری تکبر ء پیدائش
انت ، یا احساس کمتری ء آنہی علاج سادہ این پیل و عادت او سادہ این
زندانت ،

سادہ این زند ء معمولی گزر انت ، چھو کہ بند ، لوغ لاف خبر او صحت
و تعلیم ء ضرورت مزدور پورا گر ، راہک او کشتکار ، تمام سادہ این زند ء
رگوازینت ، جہلی پتو ء مڑمانی زند سادگی ء ترا یک گالے جہل تریں ہمیرنگیں
یہ زند ، یک گرانیں او ڈکھیا میں کھارے ہے پتو چھڑو میں وٹی گزرائی پیلو کھنفا ہے
کھار ء سخت بلکہ درائیں ملک رقوم ء وڑد و خوراک او حیر و پوشاک ء
مزدورتاں پیلو کھنت ، ہے پتو ء مڑماں راعیش و آرام ء ہمکہ خیال میں بے
کارخانہ دار ، زمیندار ، و پارسی او سیر سیکھائیں مڑوم کہ آنہیاں را بے خواری
او پوربات ء بوغالتستی ء ہر چھی دست کھفیت ، عیش و آرام ء ہلاک
انت ،

عیش و آرام یک بھڑو میں نادرا ہی اے ، ہمیرنگیں نادرا ہی کہ بلا بیٹ و مڑوم

عَ را لگڑیٹ ، عیش پسندی مزدوم چھڑوئیں جوائیں جبرو لباس او دھڑ دھڑک
عَ سرا جبرو نخت بلکہ عیش پسندی ء ہے ڈمب ہمکر دراڑ بیٹ کہ
پان ، پیشی ، لگڑیٹ ء ڈاگر ، دہی گندین سیلاں داں سر بیٹ ،
قوم ء باسک اغز آرام دوست د جان دز او عیش پسند بنت رہے
نادراہی درائیں قوم ء دے پھڑٹ بی ، ہواکہ ہر مزدوم ء اے قومی فرض
انت کہ آں جاں دوزی بذل ء جہد کوشش او وٹی جہدانی ذریعہ انسانی
زیند ء گہتر کھنت ،

دینائے عالم حکیم او زانشکاراں ہر وخت انسان ء را جان دوزی او
آرام دوستی ء ڈا منہ کھٹ او جہد و عمل ء درس داش ، علامہ اقبال ء وٹی
پگتاراں مس جہد و عمل سرا باز دور داش ۔ علامہ اقبال گھنٹی کہہ

عمل سے زندگی بنتی ہے جنت بھی جہنم بھی

یہ خاک اپنی فطرت میں ز فوری ہے نہ ناری ہے

نجان ہر کس وٹی زیند ء وٹی عملاں گوں جنت یا جہنم ٹھاہٹنی ، خاک انسان تہ
ء ڈائیں فوراںت او ہیں آس انت ، یعنی اغز انسان جوائیں کھاراں او نیچیں
عملاں زبزی ، دہی انسان را آزار ء ہڈاٹ ، او وٹی وڈھال پہلو کھنت

۲۱۰ اے دنیائی دے جنت جوڑ بیٹھ او دہمی دینا دے ، لیکن انرا انسان نہیں
کردال زیری ۲۱۱ اے دنیائی دے جہنم بیٹھ او دہمی دینا دے ۔

زیندہ اصلی مقصد آرام و عیش نہیں بلکہ اصل مقصد جہد و کوشش انتہا
آرام دوستی او ایمینیں زندہ ہوس یک ناہا ہی اے یک بھڑوین ہونے ،
ہواں کہ علامہ اقبال گھنٹی کہ ۔

نہیں تیرا نشین قصر سلطانی کے گنبد پر
تو شاہیں ہے بسیرا کر پہاڑوں کی چٹانوں میں

ساری سچ شاہد انت کہ ہواں قوماں کہ جہد و عمل و بذل آرام و عیش و زند
انتیار کھنڈ ، ہمیرنگیں قومان سرا زوال آخرا ۔

میں تجھ کو بتاتا ہوں تقدیر اُمم کیا ہے
شمشیر و سناں اول طاؤس درباب آخرا

ہواں مردم کہ سادہ این گزراں ء کھنڈت ، ہواں فطرت ء گوں نزمیخ
تریمیخ سوب ء وہش و خوشالین زند ء گوازینت کھنڈت ۔

